

Bij het afscheid van Holkje

11 juni 2022

‘Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan.’
Die uitspraak wordt toegeschreven aan Pippi Langkous, dat klopt niet.
Ze is van Holkje van der Veer.
In ieder geval zou ze het bedacht kunnen hebben.
In ieder geval heeft ze het geleefd.

Ik leerde Holkje een jaar of tien geleden kennen, in een woelige periode in mijn leven en ook in dat van haar. We zijn, zou je kunnen zeggen, tegelijk opgekrabbeld. Holkje was doodmoe uit Zwolle vertrokken en in Nijmegen komen wonen.

Eerlijk gezegd wist ik in het begin niet goed wat ik moest met dat uitgesproken mens met dat rare kromme lijf en haar ‘ja?’ in elke zin. Ze zat er doorheen, ze zocht nieuwe grond. Ze was rechtstreeks en kwetsbaar, en tegelijk zo eigenzinnig en krachtig dat ik vaak vergat dat ze voor de eenvoudigste dingen veel meer moeite moest doen en tijd moest nemen dan ik.

Mede dankzij haar beademingsapparaat kreeg ze meer energie. Ze toonde haar veerkracht door schrijver te worden. Schrijver! Holkje was hartstikke dyslectisch, ze verhaspelde haast elke naam en grossierde in dubbele spaties en rare afbrekingen. Maar ze deed het. Ze liet zich kennen door haar verhaal te vertellen, het verhaal van haar roeping, dat ze daarmee herdefinieerde.

De titel van haar eerste boek, *Verlangen als antwoord*, ontstond in gesprek tussen ons. Zoals veel bij haar in gesprek met anderen ontstond. Ik leerde dat van haar, zoals ik ook leerde dat je hulp kunt vragen, niet in het algemeen, alsof je hulpeloos bent, maar heel specifiek, omdat je een talent bij iemand ziet of omdat je een concrete nood hebt. Zij hield op die manier de regie, ondanks haar beperkingen, en nodigde uit.

Na het eerste boek kwamen er aanvragen voor interviews. In het begin belde ze me steeds op, in lichte staat van paniek. ‘Ik vind het zo eng’, zei ze dan. Maar ze deed het altijd, en ze leerde heel snel. Ze maakte contact met journalisten en vertrouwde zich aan hen toe. En tegelijk wist ze heel goed wat haar missie was. Voor een communicatieman een geschenk uit de hemel.

In 2016 vierden we het achtste eeuwfeest van de orde. Holkje dacht mee en kwam met het idee om een modekunstenaar te vragen: hoe zou Dominicus er in deze tijd uit zien, met dezelfde waarden als toen?

Dit werd 'het nieuwe habijt', onderdeel van een grote campagne van een jaar. De broeders en zusters gaven daar ruimte voor, maar het was lang niet voor iedereen vanzelfsprekend om mee te doen met de activiteiten die we maakten om in contact te komen met mensen die zelden of nooit in onze kerken en kloosters komen.

Holkje snapte dat wel. Bij het bierfestival hier in de stad, in de stromende regen, was zij naast broeder Jan Laan de enige die in onze mobiele kroeg kroop om goede gesprekken te voeren met behulp van ons eigen Zondagbier en levensvragen op bierviltjes. Na een tijdje trok ze haar habijt weer uit, haar regenjas aan en pakte ze haar elektrische fiets. Ik zag haar wegrijden in het donker en vroeg me af of het wel verantwoord was. Maar voor de prediking moet je risico's lopen, nietwaar?

Bij een bezoek aan het Dominicus College zag ik weer een andere kant van haar. Ze was geboeid omdat er een afdeling op die school was, de Monnikskap, voor kinderen met een fysieke beperking. Ik legde daarna contact met de school, zij ging eropaf en vervolgens ging ze tot corona begon elke maandagmiddag naar haar *schooltje*, zoals hij het noemde.

Ze had er plezier met de leerlingen en hoewel haar rol doorgaans heel bescheiden was - ze gaf potloden aan en zo - maakte ze minstens één keer een gedenkwaardige les: een gesprek waarin ze met de leerlingen 14 voordelen verzamelde van leven met een beperking, indachtig de les van Johan Cruijff: *elk nadeel hep se voordeel*. Je moet het maar eens opzoeken op de website van de dominicanen, maar wat dacht je bijvoorbeeld van het voordeel dat je altijd vooraan kunt zitten bij een drukbezocht concert? Of dat je durft op te vallen, omdat je hoe dan ook anders bent?

Er kwamen nog twee boeken en een stroom interviews. Ze thematiseerde in haar tweede boek haar bijzondere lichaam, waar ze zoveel last van had en dat haar ook zo ontzaglijk veel had gegeven en geleerd.

Holkje wilde geen ander lichaam dan ze had, ze wilde geen ander zijn dan zichzelf.

Is dat incarnatie of niet?

In haar derde boek ging ze nog verder in op de vraag of je ja kunt zeggen tegen je leven, inclusief de angst. Want Holkje maakte intense angstige periodes door. De laatste periode, vorig jaar, betrof haar hart. Ze beleefde de angst, ze klaagde haar nood, vroeg hulp en besloot, zoals altijd, na een tijd dat het genoeg was. Dat ze voor het licht koos en voor het leven, kome wat komt.

En ze vond zichzelf *weer* uit. Toen ze mij afgelopen oktober zegende als pastor in de Dominicus in Amsterdam straalde ze van gezondheid en geluk, met haar grote vriend René naast zich. Zoals ze op het laatste filmpje, bij de aanbieding van *Zij heeft een verhaal*, ook bijna vibreerde van geluk.

Ze vond na het derde boek dat het wel gezegd was. Ze wilde andere dingen gaan doen. Ik had nog een plannetje liggen met de titel *Cabaretiers en andere predikers*. Holkje zei ogenblikkelijk ja en de Koningstheateracademie ook. En zo ging ze met Patrick Nederkoorn een traject in dat ik ook met haar had doorlopen: van ‘Wat is dit voor typ?’ tot een echte vriendschap.

En in maart nog gaf ze samen met Merel Franx dansend vorm aan het thema *volwassen worden*, met haar kreupele lijf in de kapel van haar congregatie, waar ze zo dol op was. En ook besloot ze dat het nog wat avontuurlijker kom: ze ging een jaar in opleiding tot cabaretier.

Wie weet wat er nog allemaal had gekund.

Holkje zei *ja*. Tegen haar bijzondere lichaam, tegen de kansen om te prediken waar mogelijk, en ook tegen haar angst, haar ergernissen, haar nukkigheid. Ik ervoer dat ook in ons contact: een *ja*. Ook tegen *mijn* beperkingen. Dan belde ze op en zei: ‘Er moet weer eens wat gebeuren’.

Maar ze begon met: ‘Ha Broertje’.

En ik zei dan: ‘Ha, zusje’.

Dag zusje. Lieve zuster. Je *ja* was er een om in te lijsten. Je was een prediker om van te smullen en een mens om van te houden. Je hebt op jouw manier de Liefde belichaamd.

Ik treur om jou.

En ik glunder bij de gedachte aan het enorme *ja*, het kan niet anders, voor jou, nu je thuisgekomen bent bij God.